

15 TEMMUZ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Mehmet EVKURAN

eski
reni
YAYINLARI

Eskiyeni Yayınları: 35

15 TEMMUZ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Prof. Dr. Mehmet EVKURAN

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika no:13178)

Kapak ve Mizanpaj
FCR

Baskı ve Cilt
AYDAN BASIM ve YAYIM LTD. ŞTİ.
Örnek Sanayi Sitesi Alinteri Bulvarı
364. Sokak No: 4 Ostim/ANKARA
Tel: 0312.354 46 27-28

1. Baskı: Temmuz 2017
2. Baskı: Şubat 2018 (Genişletilmiş)

ISBN: 978-605-5978-50-1

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No:14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0 312) 310 08 60 - Fax: (0 312) 311 47 89
web: www.eskiyeni.org • e-mail: fcr@fcr.com.tr

15 TEMMUZ
ÜZERİNE
DÜŞÜNCELER

Mehmet EVKURAN

Ankara-2018

Prof. Dr. Mehmet EVKURAN

Hittit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

E-posta: mehmetevkuran@hotmail.com

1967'de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Mühendisliği bölümlerinde birer yıl devam ettikten sonra, 1986 yılında girdiği Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden 1991 yılında mezun oldu.

Yaklaşık 9 yıl Millî Eğitim Bakanlığı'nda öğretmen olarak çalıştıktan sonra, 2000 yılında o zamanki adıyla Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Kelam Anabilim Dalı'na araştırma görevlisi olarak atandı. Aynı Anabilim Dalında 2003 yılında doktor, 2006 yılında doçent unvanı aldı. 26 Ocak 2012'de ise profesör kadrosuna atandı. Üniversitenin Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi müdürlüğü görevini de yürütmekte ve İlahiyat Fakültesi Kelam Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Sivil toplum çalışmalarını da yürüten Evkuran evli ve iki çocuk babasıdır. Alanında yayınlanmış kitapları, makaleleri, sempozyum, panel, çalıştay ve konferanslarda sunulmuş bildirileri bulunmaktadır.

Yayınlanmış Kitapları ve Kitap Bölümleri

1. *Sünnî Paradigmayı Anlamak, Bir Ekolün Politik ve Teolojik Yapılanması*, 3. Baskı, Ankara, 2016
2. *Sosyal Bilimler Mantığı ve Kelâm*, Ankara, 2005
3. *Siyasal Kültür ve Kimlik Sorunu*, Ankara, 2008
4. *Ahlâk Hakikat ve Kimlik-İslam Kelamında Ahlâk Problemi*, Ankara, 2013
5. *Çağdaş Sorunlar ve Kelâm*, Ankara, 2015
6. *İslam'ın Hakikati ve Mezhep Sorunu (ed.)*, Ankara, 2016
7. "Ehl-i Sünnet Algısı ve Sünnilikte Temsil Krizi", *İslam'ın Hakikati ve Mezhep Sorunu* içinde, Ankara, 2016
8. "Mâtürîdî'nin Düşüncesinde Ahlâkın Temellendirilmesi", *İslam Düşüncesinde Ahlakî Önergelerin Kaynağı* içinde, 2016
9. *15 Temmuz Üzerine Düşünceler*, Ankara, 2017
10. "FETÖ Çalışmalarında Yöntem Sorunu-Yanlış FETÖ Okumaları Üzerine Düşünceler", *Dinî İstismar Boyutuyla 15 Temmuz Darbe Girişiminin Arka Planı* içerisinde, 2018

İthaf

*Bu çalışmamı;
geride kalanların
özgür bir vatanda yaşayabilmeleri için
15 Temmuz'da canlarını feda eden
yiğit kadın ve erkeklere ithaf ediyorum.*

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ-----	9
15 Temmuz Bağlamında İslam Düşüncesinde Toplum ve Siyaset-----	13
15 Temmuz Sonrası Tartışmalar-----	29
Matruşka'nın İronisi: Şakirtten Haşhaşî Çıkarmak!-----	39
Bâtınlık, Gnostisizm ve “Haşhaşilik”-----	61
FETÖ'nün Eğitimi Araçsallaştırması ve Din Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması İhtiyacı-----	65
Dinlerarası Diyalog Söylemi-----	91
Politik-Teolojik Bir Arzu Olarak Darbe ve Darbecinin ‘Sırlar Odası’-----	127
İman Akıl ve Bireysellik-----	145
15 Temmuz'dan Doğru Sonuçlar Çıkardık mı?-----	163
Fitneden Çıkış Planı-----	171
15 Temmuz Üzerine Röportaj-----	179
KAYNAKLAR -----	191
İNDEKS -----	195

ÖN SÖZ

15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen ve büyük fedakârlık ve cesaretle bastırılan darbe girişimi, Türkiye’de siyasal sistem olduğu kadar toplumsal hafıza üzerinde de derin ve sarsıcı etkiler yapmıştır. Olayın hemen ardından kamusal ve sivil alanda başlayan çalışmalarda, bir yandan Fetullahçı Terör Örgütü olarak resmî kayıtlara giren yapının anlaşılmasına odaklanırken, diğer yandan da bu yapının beslendiği dinî ve kültürel nedenlerin yapısal eleştirisi ve değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Modern toplumsal ve siyasal tarihimizin bu en kritik ve sarsıcı olayın, uyarıcı/uyandırıcı ve ikaz edici sonuçları bulunmaktadır. Bu nedenle anlama çabaları tüm yoğunluğuyla sürmekte, devlet-toplum-din ilişkileri olmak üzere cemaat, bireysellik, sivil dinî hareketler, güven, İslam ve vatan kavramı, din eğitim ve öğretimi konuları yoğun biçimde tartışılmaktadır. Hemen tüm toplum kesimleri kendi dünya görüşleri ve duyarlılıkları doğrultusunda konuyu anlamaya çalışmaktadır. Ancak herkesten önce ve herşeyden çok dindar-muhafazakâr camianın 15 Temmuz’u çok dikkatli ve sağlıklı bir şekilde değerlendirmesi, kendi din, toplum ve siyaset tasavvurunu gözden geçirmesi, daha kuşatıcı ve gerçeklik değeri yüksek bir anlayış inşa etmesi gerekmektedir.

15 Temmuz darbe girişiminin faillerinin ve destekçilerinin cezalarının verilmesi, ayrıca kamuya sızmış olan örgüt elemanlarının tespit ve tasfiyesi, ilgili devlet kurumlarının yetki ve görev alanına giren kriminal bir konudur. En az bunun kadar önemli olan görev ise, bu yapı ile entelektüel mücadeledir. Bu görev, ülke aydınlarına ve entelektüellerine

düşmektedir. Toplumu aydınlatmak, çarpıklıkları dile getirmek, yanlışları düzeltmek ve çözüm üretmek aydın ve entelektüellerin üzerine düşen temel sorumluluklardandır.

Dinî, millî ve hatta seküler duyguları acımasızca kullanan ve araçsallaştıran FETÖ ulusal ve küresel bir aktör olmak için engel olarak gördüğü kişi ve kurumlara zarar vermekten çekinmemiştir. En son içinden çıktığı ve kaynaklarını hoyratça kullandığı Müslüman topluma kanlı darbe girişiminde bulundu. Tüm bunları yaparken güçlü bir inançla hareket ettikleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle olayın ilahiyata bakan tarafı “yanlış yönlendirilmiş iman tarzları”nın ortaya konulmasıdır. Din istismarına karşı zaafaların konuşulması ve bir özeleştirii yapılması ise kaçınılmaz görünmektedir. Temel soru, FETÖ devletin ve toplumun hangi zaafalarını ve açıklarını istismar etmiştir? Bu soru samimi bir özeleştirii yapmadan cevaplanamaz. Ülkemizde tekrar aynı fitnenin yaşanmasını önlemek için 15 Temmuz’un doğru okunması, anlaşılması ve dersler çıkarılması zorunludur. Ders ve ibret çıkarırken, toplumumuzda yaygın olan din anlayışlarının da gözden geçirilmesi gerekmektedir.

FETÖ türü hareketler ile kalıcı ve etkili mücadele düşünsel ve entelektüel alanda verilir. Tıpkı Gazzâlî’nin, dönemin Bâtunî hareketini ideolojik açıdan ele alıp, sistemli bir şekilde onların görüşlerini eleştirmesinin, diğer mücadelelerden daha etkili ve kalıcı olduğu gibi... Bu nedenle ucu nereye değerse değsin, din alanındaki yanlış inanç ve kurumsallaşmaların din, ahlak ve toplum için taşıdığı yıkıcı etkiler tam bir dürüstlük ve açıklıkla ortaya konulmalıdır. Bu konudaki gevşeklik ve tavizlerin birikmiş olan bedeli sonradan topluca ödenmektedir.

FETÖ tarzı, kendi üyelerine bile takiiye uygulayan oldukça esnek yapıların anlaşılması için sağlam bir ilahiyat birikimine ihtiyaç vardır. Bunun yanında dinî kavram ve değerleri siyasal ve stratejik amaçlar doğrultusunda kullanımını deşifre edecek siyasî ve sosyolojik teorileri de dikkate almak

gerekir. Batı'da ve İslam coğrafyasında ortaya çıkan ve kitle-sel kurtuluş vaadeden mehdici ve ezoterik hareketlerin tarihinin ve çalışma yöntemlerinin anlaşılması da konunun aydınlatılmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu kitap 15 Temmuz üzerine sunulan bildiriler ve dergiler için yazılan makalelerden oluşmaktadır. Dinlerarası diyalog bölümü ise kitap için yeniden kaleme alınmıştır. Yazılarda sadece FETÖ'nün dinî ve toplumsal yapılanmasının analizlerine yer verilmemekte, ayrıca dinî söylem ve zihniyetimizin eleştirel değerlendirmesi yapılmakta ve öneriler sunulmaktadır.

Kitabın yayınlanması konusunda desteklerini esirgeme-yen değerli dostum Hüseyin NAZLIAYDIN'A ve yayınevi çalışanlarına teşekkür ederim.

Yayınlandıktan yaklaşık bir ay sonra baskısı tükenen kitabın genişletilmiş ikinci baskısını yayına hazırladık. Bu baskıda kitap metni gözden geçirilmiş ve yeni makaleler eklene-rek zenginleştirilmiştir. Kitabın birinci baskısını dikkatle okuyarak değerli katkılar sağlayan sevgili eşim Nuray'a, kızım Ümran'a ve dostum Rıdvan YILDIRIM'a çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. Mehmet EVKURAN
Şubat 2018